

Studējošo pašvērtējuma prasmes – pašregulējoša studiju procesa sastāvdaļa

Aira Aija Krūmiņa

Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultāte, Latvija

Ievads. Studējošā patstāvīgais darbs aizņem nozīmīgu daļu no studiju procesā ieguldītā darba. Tas ietver literatūras studijas, referātu rakstīšanu un prezentāciju veidošanu, gatavošanos kontroldarbiem un semināriem u. tml. Lai uzdevumus izpildītu kvalitatīvi, ir jāiemācās ne tikai plānot savu ikdienu un būt atbildīgam par katru no uzdevumiem, bet arī novērtēt pašam sevi. Tādēļ ir likumsakarīgi, ka augstākās izglītības pētījumos arvien nozīmīgāku vietu ieņem studējošo pašregulētas mācīšanās (*self-regulated learning*) sistemātiska un mērķtiecīga rosināšana, kas savukārt ir akadēmiskā personāla kompetence.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot, kādā veidā bakalaura studiju programmas “Sabiedrības veselība” 2. kursa studējošie dažādos studijuursos plāno, organizē un vērtē savu patstāvīgo darbu, vienlaikus akcentējot katra paša līdzdalību un objektivitāti vērtēšanas procesā. Metodes – diskusija, pašvērtēšana, pašanalīze un savas patstāvīgās darbības stratēģiskā plāna sastādīšana.

Rezultāti. Pamatojoties uz līdzīgu (ārzemju un Latvijas augstskolās) īstenotu teorētisku un empīrisku pētījumu rezultātiem, studējošiem diskusijā tika uzdoti jautājumi, kas skar 1) studiju satura kognitīvos aspektus, 2) studējošo prasmi un spēju pašorganizēties, 3) akadēmiskā personāla atbalsta nepieciešamību. Pētījuma praktiskajā daļā studējošie vērtēja savas patstāvīgā darba prasmes un izstrādāja patstāvīgās darbības stratēģisko plānu. Atbildēs uz jautājumiem, kas skar patstāvīgā darba organizācijas kognitīvos aspektus (izpratni un spēju saistīt esošās zināšanas ar iepriekš apgūtajām) iezīmējās šādas tendences: lielākā daļa studējošo (otrajā studiju gadā) ir apguvuši prasmi plānot darbu un savas patstāvīgās aktivitātes diferencē pēc tā, kāds pārbaudījuma veids (eksāmens, ieskaite, ieskaite ar atzīmi) paredzēts studiju kursa noslēgumā. Salīdzinoši neliela studējošo daļa par prioritāriem izvēlas patstāvīgo darbu uzdevumus, kas vispirms rosina viņu profesionālo “ziņkari”, t. i., liekas interesanti. Šajā gadījumā darbam pietrūkst plānveidības, rīcība ir vairāk haotiska, un kā atzīst paši studējošie, nereti tiek kavēti darbu izpildes termiņi, kas savukārt rada nevajadzīgu sasprindzinājumu un stresu.

Secinājumi. Patstāvīgā darba nozīme labāk tiek izprasta gadījumos, kad studējošais saprot, kādēļ šis darbs ir nozīmīgs, saskata kopsakarības starp atsevišķiem studiju kursiem, redz to saistību ar izvēlēto specialitāti. Aptuveni puse respondentu neskaidros jautājumus vispirms pārrunā ar studiju biedriem, puse – cenšas rast skaidrojumu pie docētāja. Savukārt pašanalīze un savas patstāvīgās darbības stratēģiskā plāna izstrāde ir būtiskas, lai attīstītu pašvērtējuma prasmes, īstenotu savas patstāvīgās darbības izvērtēšanu un tālāku plānošanu. Sistemātiska, sistēmiska un mērķtiecīga sava patstāvīga darba analīze kā pašregulējoša studiju procesa sastāvdaļa sekmē studējošo mērķtiecīgas profesionālās studijas.